Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

10 юни 2021 година*

„Преюдициално запитване — Защита на потребителите — Отговорност за вреди, причинени от дефект на стока — Директива 85/374/ЕИО — Член 2 — Понятие „дефектна стока“ — Екземпляр от печатен вестник, който съдържа неправилен здравен съвет — Изключване от приложното поле“

По дело C-65/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) с акт от 21 януари 2020 г., постъпил в Съда на 7 февруари 2020 г., в рамките на производство по дело

VI

срещу

KRONE — Verlag Gesellschaft mbH & Co KG

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: J.-C. Bonichot, председател на състава, L. Bay Larsen, C. Toader (докладчик), M. Safjan и N. Jääskinen, съдии,

генерален адвокат: G. Hogan,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за KRONE — Verlag Gesellschaft mbH & Co KG, от S. Korn, Rechtsanwalt,

– за германското правителство, от J. Möller, M. Hellmann и U. Bartl, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от A. C. Becker и G. Gattinara, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 април 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 2 във връзка с членове 1 и 6 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, 1985 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183), изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 г. (ОВ L 141, 1999 г., стр. 20; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 34, наричана по-нататък „Директива 85/374“).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между VI, австрийска гражданка, и KRONE — Verlag Gesellschaft mbH & Co KG, установено в Австрия медийно дружество, по повод иск на VI за обезщетение за вреди поради телесни повреди, получени след спазването на неправилен здравен съвет, публикуван в издаван от дружеството вестник.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения от второ до четвърто, шесто и седмо от Директива 85/374 гласят:

„като има предвид, че невиновна отговорност на производителя е единственият начин за адекватно решение на проблема, специфичен за нашата епоха с нарастваща употреба на технически средства и на цялостно разпределение на рисковете, свързани с модерното технологично производство;

като има предвид, че невиновна отговорност следва да се търси единствено относно промишлено произведени движими вещи; като има предвид, че в резултат на това е целесъобразно да бъде изключена отговорността при земеделските стоки и дивеча, освен ако не са преминали през преработка по промишлен начин, която може да причини дефекти в тези стоки; като има предвид, че отговорността, предвидена в настоящата директива, следва да се прилага и по отношение на движими вещи, използвани при изграждането на недвижими имоти или вложени в недвижими имоти;

като има предвид, че защитата на потребителите предполага, че всички участници в производствения процес, следва да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставени от тях, са се оказали дефектни; […]

[…]

като има предвид, че с оглед защитата на физическото благосъстояние и собствеността на потребителите, дефектният характер на дадена стока следва да бъде определян чрез позоваване не [на] годността ѝ за употреба, а на липсата на такава безопасност, каквато обществото като цяло има право да очаква от стоката; като има предвид, че безопасността се преценява чрез изключване на всяка неправилна употреба на една стока, която е неоправдана при конкретните обстоятелства;

като има предвид, че справедливото разпределение на риска между увреденото лице и производителя предполага, че производителят следва да може да се освободи от отговорност, ако предостави достатъчно доказателства за наличието на оневиняващи го обстоятелства“.

4 Съгласно член 1 от тази директива:

„Производителят носи отговорност за вредите, причинен[и] от дефект на неговата стока“.

5 Член 2 от посочената директива гласи:

„По смисъла на настоящата директива, „[стока]“ означава всички движими вещи, дори когато са включени в друга движима или недвижима вещ. „[Стока]“ включва и електрическия ток“.

6 Член 3, параграф 1 от същата директива гласи:

„Производител“ е всяко лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак“.

7 Член 6, параграф 1 от Директива 85/374 гласи:

„Стоката е дефектна, когато не отговаря на общоприетите очаквания за [безопасност], като се вземат предвид всички обстоятелства, включително:

а) представянето на стоката;

б) употребата на стоката, която основателно може да се очаква;

в) момента на пускане на стоката в обращение“.

Австрийското право

8 Produkthaftungsgesetz (Закон за отговорността за вреди от дефектни стоки, BGBl. 99/1988), в редакцията му след изменението, публикувано в BGBl. I 98/2001 (наричан по-нататък „Законът за отговорността за вреди от дефектни стоки“), транспонира Директива 85/374 в австрийското право.

9 Съгласно член 1, параграф 1 от Закона за отговорността за вреди от дефектни стоки:

„Когато дефект на стока причини на физическо лице смърт, телесна повреда или увреди неговото здраве, или повреди материална вещ, различна от стоката, отговорност за обезщетяването на вредите носи:

1. предприятието, което е произвело и е пуснало в обращение тази стока,

[…]“.

10 Съгласно член 3 от този закон:

„Производител“ […] е всяко лице, което по занятие произвежда краен продукт, суровина или съставна част, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, марка или друг отличителен знак“.

11 Съгласно член 4 от посочения закон:

„Стока“ са всички материални движими вещи, дори и когато последните са свързани с друга движимост или недвижимост, включително енергия“.

12 Съгласно член 5, параграф 1 от същия закон:

„Стоката е дефектна, когато не отговаря на общоприетите очаквания за безопасност, като се вземат предвид всички обстоятелства, особено като се имат предвид:

1. представянето на стоката;

2. употребата на стоката, която основателно може да се очаква;

3. моментът на пускане на стоката в обращение.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

13 KRONE — Verlag е собственик на медия и издател на регионално издание на вестник Kronen-Zeitung.

14 На 31 декември 2016 г. той публикува в частта „Австрия“ в рубрика, озаглавена „Hing’schaut und g’Sund g’lebt“ („Вижте и живейте здравословно“), статия за полезното действие на компрес от настърган хрян. Тази статия е подписана от лице, член на религиозна общност, Kräuterpfarrer Benedikt, което като експерт в областта на билколечението дава безплатни съвети в хроника, публикувана ежедневно от вестника.

15 Статията съдържа следния текст:

„Облекчете ревматичната болка

Прясно едро настърган хрян може да помогне за намаляване на ревматичната болка. Засегнатите зони първо се натъркват с мазно растително масло или свинска мас, след което върху тях се полага настърганият хрян и се притиска. Този компрес може да се остави върху съответните зони в продължение на два до пет часа, преди отново да бъде отстранен. Това приложение има добро облекчаващо действие“.

16 Посочената в статията продължителност от два до пет часа за поставяне на компреса обаче е неправилна, тъй като е използвана думата „часове“ вместо „минути“.

17 На 31 декември 2016 г., като се доверява на посочената в статията продължителност на лечението, ищцата в главното производство поставила хрян на глезенната става на крака си в продължение на около три часа и го свалила едва след като започнала да изпитва силни болки, дължащи се на токсична контактна реакция.

18 Ищцата в главното производство предявява иск KRONE — Verlag да бъде осъдено да ѝ заплати сумата от 4400 EUR като обезщетение за претърпените от нея телесни повреди и да бъде ангажирана отговорността на този издател за всички настоящи и бъдещи вредоносни последици, произтичащи от инцидента от 31 декември 2016 г.

19 След като искът ѝ е отхвърлен в първоинстанционното и във въззивното производство, ищцата в главното производство подава ревизионна жалба пред запитващата юрисдикция.

20 Тази юрисдикция уточнява, че висящият пред нея спор повдига въпроса дали издателят на печатни издания или собственикът на вестник може да носи отговорност съгласно Директива 85/374 за вредоносните последици, произтичащи от неправилна информация, съдържаща се в статия, чието публикуване е разрешил.

21 Тази юрисдикция посочва, че част от доктрината ограничава прилагането на отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, когато става въпрос за носител на информация, до вредите, причинени от самия носител, по-специално от токсичното покритие на книга или пък от токсичното мастило. Според тази част от доктрината отговорността за вреди, причинени от дефект на стоки, трябва да се сведе до отговорност поради опасност, произтичаща от вещта, а не от даден съвет, тъй като интелектуалните услуги не могат да бъдат квалифицирани като „стока“ по смисъла на член 2 от Директива 85/374. Толкова широко тълкуване на понятието „стока“ би довело до включване на всяка писмена формулировка на каквато и да било идея в приложното поле на тази директива, която предвижда обективна отговорност на производителя. Информацията трябвало да бъде изключена от приложното поле на посочената директива, тъй като свързването на отговорността за вреди, причинени от дефект на стоки, с обстоятелството, че информацията е била представена на физически носител, било произволно.

22 Запитващата юрисдикция посочва, че друга част от доктрината желае да разшири приложното поле на тази отговорност и по отношение на хипотезите, в които вредите произтичат от дефект на интелектуална услуга. Към „производителя“, отговорен за вредите, причинени от дефект на неговата стока, се включват издателят, авторът и печатницата. Тази част от доктрината счита, че отговорността на авторите на книги, собствениците на медии или издателите трябва да може да бъде ангажирана въз основа на Директива 85/374 поради съдържанието на печатно произведение, което е придобито

именно поради неговото съдържание. Тъй като очакванията на потребителя по отношение на такава стока не се ограничавали до печатното произведение като предмет, а се отнасяли и до самото му съдържание.

23 При тези обстоятелства Oberster Gerichtshof (Върховен съд, Австрия) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 2 във връзка с членове 1 и 6 от [Директива 85/374] да се тълкува в смисъл, че за (дефектна) стока следва да се счита и материален екземпляр от всекидневник, който съдържа неправилен от професионална гледна точка здравен съвет, чието спазване причинява вреда за здравето?“.

По преюдициалния въпрос

24 С въпроса си запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 2 във връзка с членове 1 и 6 от Директива 85/374 трябва да се тълкува в смисъл, че екземпляр от печатен вестник, който, разглеждайки парамедицински теми, дава неправилен здравен съвет относно използването на растение, чието спазване е увредило здравето на читател на този вестник, представлява „дефектна стока“ по смисъла на тези разпоредби.

25 В самото начало следва да се припомни, що се отнася до тълкуването на разпоредба от правото на Съюза, че съгласно постоянната съдебна практика следва да се имат предвид не само текстът ѝ, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част. Генезисът на разпоредбата от правото на Съюза също може да разкрие обстоятелства, които са релевантни за тълкуването ѝ (решение от 9 октомври 2019 г., BGL BNP Paribas, C-548/18, EU:C:2019:848, т. 25 и цитираната съдебна практика).

26 Съгласно член 2 от Директива 85/374 „стока“ означава всички движими вещи, дори когато са включени в друга движима или недвижима вещ, също и електрическият ток.

27 От текста на този член следва, че услугите не могат да попаднат в приложното поле на тази директива.

28 Това тълкуване на член 2 от Директива 85/374 се потвърждава от структурата на тази директива. В това отношение следва да се отбележи, че понятието „стока“ по смисъла на тази разпоредба е определено в широкия контекст на отговорността на производителя за вредите, причинени от дефект на неговите стоки.

29 Както е отразено в трето съображение от посочената директива, установеният от нея режим на отговорност се прилага само за промишлено произведени движими вещи или за движими вещи, използвани при изграждането на недвижими имоти или вложени в недвижими имоти.

30 Защитата на потребителите предполага, както е посочено в четвърто съображение от същата директива, че всички участници в производствения процес следва да носят отговорност, доколкото завършената стока, съставната част или суровината, доставени от тях, са се оказали дефектни.

31 Именно в този контекст член 1, разглеждан във връзка с второ съображение от Директива 85/374, установява принципа на безвиновната отговорност на „производителя“, определен в член 3 от нея като лице, което по занятие произвежда стоки в завършен вид, суровини и съставни части, включени в производството на други стоки, или което се представя за производител, като поставя върху стоката своето име, търговска марка или друг отличителен знак, за вредите, причинени от дефект на неговата стока.

32 От изложените по-горе съображения следва, че услугите не попадат в приложното поле на Директива 85/374. За да се отговори обаче на запитването на запитващата юрисдикция, следва да се разгледа въпросът дали даден здравен съвет, който по естеството си представлява услуга, може, когато е включен в материална движима вещ, в случая печатен вестник, да придаде дефект на самия вестник, поради факта че е неправилен.

33 Както следва от член 6 от посочената директива, дадена стока е дефектна, когато не отговаря на общоприетите очаквания за безопасност, като се вземат предвид всички обстоятелства, включително, представянето на стоката, употребата на стоката, която основателно може да се очаква, и моментът на пускането ѝ в обращение. В съответствие с шесто съображение от същата директива тази преценка следва да се направи с оглед на оправданите очаквания на обществото като цяло (решение от 5 март 2015 г., Boston Scientific Medizintechnik, C-503/13 и C-504/13, EU:C:2015:148, т. 37).

34 Следователно в съответствие с тази разпоредба безопасността, която оправдано може да се очаква, трябва да се прецени, като се отчитат по-специално предназначението, характеристиките и обективните свойства на разглежданата стока, както и спецификите на групата ползватели, за които тази стока е предназначена (решение от 5 март 2015 г., Boston Scientific Medizintechnik, C-503/13 и C-504/13, EU:C:2015:148, т. 38).

35 Както отбелязва по същество генералният адвокат в точка 29 от заключението си, дефектът на дадена стока се определя в зависимост от някои елементи, които са присъщи на самата стока и са свързани по-специално с нейното представяне, употреба и момента на пускането ѝ в обращение.

36 В случая следва да се отбележи, че въпросната услуга, а именно неправилният съвет, не се отнася до печатния вестник, който е негов носител. По-специално тази услуга не се отнася нито до представянето, нито до използването му. Следователно посочената услуга не е част от елементите, които са присъщи на печатния вестник и сами по себе си позволяват да се прецени дали стоката е дефектна.

37 Освен това липсата на разпоредби в Директива 85/374 относно възможността да се ангажира отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, за вредите, причинени от услуга, на която стоката е само физически носител, изразява волята на законодателя на Съюза. Определените от законодателя на Съюза ограничения на приложното поле на посочената директива са резултат от процес на извършено сложно претегляне по-специално на различни интереси (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., Dutrueux, C-495/10, EU:C:2011:869, т. 22 и цитираната съдебна практика).

38 Следователно отговорността на доставчиците на услуги и отговорността на производителите на стоки в завършен вид са два различни режима на отговорност, тъй като дейността на доставчиците на услуги не е приравнена на тази на производителите, вносителите и доставчиците (вж. в този смисъл решение от 21 декември 2011 г., Dutrueux,

C-495/10, EU:C:2011:869, т. 32 и 33). Всъщност, както следва и от предложение за директива на Съвета относно отговорността на доставчика на услуги COM(90) 482 окончателен (ОВ C 12, 1991 г., стр. 8), представено от Комисията на 9 ноември 1990 г., с оглед на присъщите особености на услугите режимът на отговорност на доставчика на услуги трябва да бъде предмет на отделна правна уредба.

39 Следователно неправилен здравен съвет, който е публикуван в печатен вестник и се отнася до употребата на друга материална вещ, не попада в приложното поле на Директива 85/374 и не може да придаде дефект на този вестник и въз основа на тази директива да ангажира безвиновната отговорност на „производителя“, независимо дали е издателят или печатарят на посочения вестник, или пък авторът на статията.

40 Ако такива съвети попадат в приложното поле на Директива 85/374, това би довело не само до отричане на направеното от законодателя на Съюза разграничение между стоки и услуги и изключването на последните от приложното поле на тази директива, но и до ангажиране на безвиновната отговорност на издателите на вестници, без възможност или с ограничена възможност те да се освободят от тази отговорност. Подобна последица обаче би накърнила целта да се осигури справедливо разпределение на рисковете между увреденото лице и производителя, припомнена в седмо съображение от посочената директива.

41 Следва също да се уточни, както прави Комисията в писменото си становище, че макар предвидената в Директива 85/374 безвиновна отговорност за вреди, причинени от дефект на стока, да не е приложима по дело като разглежданото в главното производство, могат да се приложат други режими на договорна или извъндоговорна отговорност, които почиват на различни основания, като гаранцията за скрити недостатъци или непозволеното увреждане (вж. по аналогия решение от 25 април 2002 г., González Sánchez, C-183/00, EU:C:2002:255, т. 31).

42 С оглед на всички тези съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 2 във връзка с членове 1 и 6 от Директива 85/374 трябва да се тълкува в смисъл, че екземпляр от печатен вестник, който, разглеждайки парамедицински теми, дава неправилен здравен съвет относно използването на растение, чието спазване е увредило здравето на читател на този вестник, не представлява „дефектна стока“ по смисъла на тези разпоредби.

По съдебните разноски

43 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 2 във връзка с членове 1 и 6 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока, изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 г., трябва да се тълкува в смисъл,

че екземпляр от печатен вестник, който, разглеждайки парамедицински теми, дава неправилен здравен съвет относно използването на растение, чието спазване е увредило здравето на читател на този вестник, не представлява „дефектна стока“ по смисъла на тези разпоредби.

Подписи